

คู่มือ

การเลี้ยงและอนุรักษไก่เบตง

จัดทำภายใต้ : โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
สำนักยุทธศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 9 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
ลักษณะประจำพันธุ์	1
การเลี้ยงไก่เบตง	4
การฟักไข่	5
การคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง	8
การสังเกตความผิดปกติในฝูงไก่เบตง	9
โรคและการป้องกันโรค	10
โรคพยาธิ	13

ลักษณะประจำพันธุ์

- ไก่พื้นเมืองสายพันธุ์เบตงชอบหากินเป็นฝูง ตัวเมียผู้มีนิสัยรักลูก ตัวผู้จะปกป้องแทนตัวเมียในบางครั้ง

- ไก่พื้นเมืองสายพันธุ์เบตง มีหงอนใหญ่ หงอนจรัสสีแดง จงอยปากงุ้มแข็งแรงและมีสีเหลืองทอง ปีกและขนปีกสั้น ตัวผู้ขนหางสั้นย้อยเป็นกระจุก ตัวเมียมีขนหางปุยเป็นพุ่ม ไม่มีขนแข้ง ผิวหนังมีสีเหลือง ขา แข็ง นิ้ว เล็บสีเหลือง

- น้ำหนักตัวผู้หนัก 2 - 3 กิโลกรัม ตัวเมียหนัก 2 - 2.5 กิโลกรัม

ไก่เบตงเพศผู้

ไก่เบตงเพศเมีย

ลักษณะประจำพันธุ์ไก่เบตงเพศผู้

- ปาก สีเหลืองอ่อน มีจอยปากงอรั้งแข็งแรง เพราะต้องหาอาหารกินเองตามธรรมชาติ
- ตา ตาฉูดแจ่มใส
- หงอน แบบหงอนจักร
- หัว ลักษณะกว้าง
- คอ คอตั้ง แข็งแรง ขนคอมีสีเหลืองทองที่หัวแล้วค่อยๆ จางลงมาถึงลำตัว คล้ายสร้อยคอ
- ปีก สั้น แข็งแรงพอเหมาะกะกับลำตัว มักไม่มีขนแข็ง
- อก กล้ามเนื้ออกกว้าง ตามลักษณะไก่พันธุ์เนื้อทั่วไป ขนที่อกและใต้ปีกสีเหลืองอ่อน
- หลัง มีระดับขนานกับพื้นดิน (กว้าง, เป็นแผ่นๆ)
- หาง มีขนหางไม่ดกมากนัก สั้น ไม่มีขนแข็ง สีเหลืองทอง
- บั้นท้าย (ก้นไก่) เป็นรูปตัดเห็นได้ชัด
- ขาไก่ มีขนาดใหญ่พอเหมาะกะกับลำตัว
- แข้ง กลม, ลำสัน, เกล็ดวาวแวววาวเป็นระเบียบสีขาว-เหลือง
- เล็บ สีขาวอมเหลือง

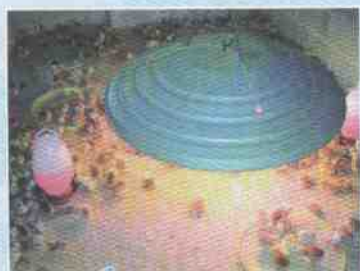
ลักษณะประจำพันธุ์ไก่เบดงเทศเมียว

- หัว ลักษณะกว้าง
- ตา ตาขนาดใหญ่โต
- หงอน รูปตัวสั้นหรือจักรติดหนังหัว
- ปาก โคนปากสีน้ำตาลเข้มค่อยๆ จางมาเป็นสีเหลืองที่ปลายปากงอปลายงอขึ้น
แข็งแรง
- คอ คอตั้ง แข็งแรง สีเหลืองอ่อน
- อก กล้ามเนื้อหน้าอกหนาตามลักษณะไก่พันธุ์เนื้อ ขนสีเหลืองดกมีขนคลุมทั่วตัว
- หลัง ขนสีเหลืองดก วางแนวขนานกับพื้น
- ปีก แข็งแรงพอเหมาะกับการล่าตัว มักไม่มีขนปีกแข็ง
- หาง มีขนดก สีเหลือง
- ขาไก่ มีขนาดใหญ่พอเหมาะกับการล่าตัว
- ผิวหนัง ผิวหนังมีสีขาว-แดงเรื่อ ๆ
- แข้ง กลม, ลำสัน, เกดิดวาวแวววาวเป็นระเบียบสีเหลือง
- เล็บ สีขาวอมเหลือง

การเลี้ยงไก่เบตง

ไก่เบตงชอบหากินอิสระตามสนามหญ้าบริเวณบ้าน หรือป่าโปร่ง ชอบกิน ผัก แมลง ไล่เดือน ปลวก ผัก ต่างๆ หญ้าสด ปลายข้าว ข้าวโพด หรืออาหารสำเร็จรูป

ภาพการกกลูกไก่ด้วยเครื่องกกแบบฝาชี

ภาพการกกลูกไก่ด้วยหลอดไฟ

ภาพไก่เบตงแรกเกิด

ภาพไก่เบตงอายุ 4 สัปดาห์

การฟักไข่

การฟักไข่โดยแม่ไก่

เมื่อแม่ไก่ไข่ครบจำนวนแล้ว แม่ไก่จะนอนกกไข่ตลอดคืน และออกหากินในเวลาเช้า กลางวันจะขึ้นกกไข่ครั้งประมาณ 2 ชั่วโมง แล้วลงจากรังไข่ออกหากินสลับกัน เมื่อฟักไข่ออกได้ประมาณ 5-7 วัน ควรเอาไข่มาส่องดูเชื้อ โดยใช้กระดาษแข็งมาม้วนเป็นรูปกระบอก เอาไข่ไก่มาขีดที่ปลายท่อด้านหนึ่งแล้วยกขึ้นส่องดูกับแสงแดด ไข่ที่มีเชื้อจะเห็นมีจุดดำอยู่ข้างในและมีเส้นเลือดกระจายออกไป แม่ไก่ใช้ระยะเวลา 21 วัน จึงจะฟักออกเป็นตัว เมื่อลูกไก่ฟักออกหมดแล้วควรเอาฟางที่รองรังไข่เผาทิ้งเสีย และทำความสะอาดรังไข่

การฟักโดยแม่ไก่

การฟักไข่ด้วยเครื่องฟักไข่

- อุณหภูมิที่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 วันที่ 1 – 18 ของการฟัก อยู่ระหว่าง 99.50 – 99.75 องศาฟาเรนไฮต์

ระยะที่ 2 วันที่ 19 – 21 ของการฟัก อยู่ระหว่าง 97 – 99 องศาฟาเรนไฮต์

- ความชื้นในตู้ฟัก 1 – 18 วัน ความชื้นสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 50 – 60 % (86°F)

ในตู้เกิด 18 – 21 ความชื้นสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 70 – 75 % (92°F)

- ปริมาณอากาศและการหมุนเวียนอากาศ

ความต้องการออกซิเจนในตู้ฟักไข่คือ 21% ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไม่เกิน 0.5 %

- การกลับไข่

อย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง และหยุดกลับไข่ใน 3 วันสุดท้ายของการฟัก

- การส่องไข่

ส่องในวันที่ 7 และวันที่ 18 ของการฟัก

เครื่องฟักไข่

การนำลูกไก่ออกจากตู้ฟักไข่

- เตรียมอุปกรณ์สำหรับใส่ลูกไก่ เตรียมคอกกกกลูกไก่
- ลูกไก่ที่นำออกจากตู้ฟักไข่จะต้องรอให้ขนแห้งให้ดีก่อน โดยปล่อยให้ลูกไก่อยู่ในตู้ก่อน
- การคัดลูกไก่ แคระแกรน ไม่ได้ขนาด และพิการออก ก่อนนำลูกไก่ที่เหลือไปกก
- ทำวัคซีน นิวคาสเซิล และหลอดลมอักเสบติดคอ

การคัดเลือกพันธุ์ไก่เบตง

- ไก่พ่อพันธุ์ที่ดี มีน้ำหนัก 2.5 กิโลกรัม ขึ้นไป เมื่อมีอายุ 6 เดือน
- ไก่แม่พันธุ์ที่ดี มีน้ำหนัก 1.5 กิโลกรัม ขึ้นไป เมื่อมีอายุ 6 เดือน
 - ให้ไข่ปีละ 4 ชุด
 - ให้ไข่ชุดละ 8 ฟอง
 - มีนิสัยชอบฟักไข่
 - เลี้ยงลูกเก่ง และลูกรอดจนโตชุดละ 5 ตัว
 - ไม่ดุร้าย คอยจิกตีลูกของแม่ไก่ตัวอื่น

ภาพไก่เบตงอายุ 8 สัปดาห์

ภาพไก่เบตงอายุ 12 สัปดาห์

ภาพไก่เบตงอายุ 14 สัปดาห์

ภาพไก่เบตงอายุ 16 สัปดาห์

ภาพไก่เบตงอายุ 18 สัปดาห์

ภาพไก่เบตงอายุ 20 สัปดาห์

การสังเกตความผิดปกติในถุงไข่บดง

ไข่บดงที่มีสุขภาพสมบูรณ์

- เดินแยกกระจายกัน
- สง่เสียงตามปกติ
- สนใจสิ่งแวดลอม
- ใบหน้า หงอน และเหนียงปกติ
- ตาวาว สะอาด
- จมูกแห้งสะอาด
- คอตั้งตรง แข็งแรง ลำตัวสมส่วน ออกเต็ม
- ขาตรง ยืนได้ส่วน แข็งแรง
- ขน เรียบเป็นเงางาม
- ผิวหนังเรียบ มีตุ่มขนปกติ สีออกชมพูอ่อนเรื่อๆ
- อุจจาระสีปกติ เหลวเล็กน้อย ไม่มีเลือดปน
- เปอร์เซ็นต์ไข่ปกติ

ไข่บดงที่มีสภาพบ่งบอกถึงความผิดปกติ

- นอนสุมกัน ไม่ค่อยลุกเดิน
- มีเสียงไอ จาม หรือเจ็บผิดปกติ
- ไม่สนใจสิ่งแวดลอม
- หน้าบวม เหนียงบวม หงอนเป็นสะเก็ด ย่นและขีด หงอนเป็นเม็ดตุ่ม
- ตาบอด มีน้ำตาไหล ขนรอบตาเปียก ตาบวมอีกเสบ ขอบตาดำไม่เรียบ
- มีน้ำมูก
- คอเป็นอัมพาต คอบิดหมุน คอพับลงได้ห้องหรือแขนขึ้น
- ลำตัวบวมอืด กระดูกหน้าอกแหลม, กล้ามเนื้อสันกระดูก
- ขาเป็นอัมพาต (ข้างหนึ่งเหยียดไปข้างหน้าอีกข้างหนึ่งเหยียดไปข้างหลัง) ขาเป็นอัมพาตทั้ง 2 ขา ขาอ่อน นอนหมอบ ไม่มีกำลัง ข้อมขาบวม กระดูกขาหนาขยายใหญ่ หน้าแข้งขีด
- ขนยุ่งไม่เป็นเรียบ ขนรอบทวารหนักเปียก ขนร่วง มีบาดแผลจากการจิกตัวกัน
- เกิดเม็ดตุ่มขยายใหญ่ตามผิวหนัง มีจุดเลือดออกสีดำคล้ำ ผิวหนังมีสีซีด
- ถ่ายเป็นเลือดสด ถ่ายเป็นน้ำปนมูกเลือด ถ่ายเป็นน้ำสีขาว อุจจาระเป็นสีเขียว พบชิ้นสีเหลี่ยมในอุจจาระ
- เปอร์เซ็นต์ไข่ตกอย่างกะทันหัน หรือลดลงโดยไม่ทราบสาเหตุ

โรคและการป้องกันโรค

โรคนิวคาสเซิล

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส

การติดต่อ ไก่ได้รับเชื้อจากการหายใจหรือจากการกินอาหารหรือน้ำที่มีเชื้อปนเปื้อน

อาการ ไก่จะหายใจลำบาก อ้าปากหายใจ คอบิด บางตัวเดินหมุนเป็นวง ท้องเสีย อุจจาระเป็นสีเขียว ไก่จะตายภายใน 2 - 3 วัน

การป้องกันและรักษาโรค เกิดจากเชื้อไวรัส จึงไม่มียารักษาโรค ต้องใช้วัคซีนป้องกันโรค 2 ชนิดด้วยกัน คือ

- วัคซีนนิวคาสเซิลเชื้อเป็น สเตรน ลาโซต้า หยอดตา หรือหยอดจมูกตัวละ 1 หยดและให้ซ้ำทุก 2 เดือน

- วัคซีนนิวคาสเซิลเชื้อตาย สเตรน ลาโซต้า ฉีดเข้ากล้ามเนื้ออก หรือใต้ผิวหนัง บริเวณคอ ตัวละ 0.5 มล. ฉีดในไก่ไข่และไก่พันธุ์ อายุ 18 - 22 สัปดาห์

โรคฝีดาษ

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส

การติดต่อ จากตัวป่วยไปตัวอื่นๆ ผ่านเข้าทางบาดแผล และยังเป็นพาหะนำเชื้อโรค

อาการของโรค มี 2 แบบ คือ

- ฝีดาษแห้ง มีลักษณะคล้ายหูดเกิดขึ้น ตามบริเวณหน้า หงอน เหนียง หน้าตา และขา เริ่มแรกเป็นตุ่มเล็กๆ ต่อมาจะค่อยๆ ใหญ่ขึ้น

- ฝีดาษเปียก เป็นชนิดที่มีเม็ดตุ่มขาวใสในปาก ลำคอ ขยายใหญ่กลายเป็นสีเหลือง กินอาหารไม่ได้ อาจถึงตายได้

การป้องกันและรักษาโรค

- ลูกลูกไก่เล็ก อย่าให้ยุ่งกัด
- ให้วัคซีนป้องกันโรคฝีดาษ โดยการแทงปีก
- ไก่เล็ก รีบแยกลูกไก่ป่วยออกจากฝูง ไก่พันธุ์มีตุ่มฝีเกิดขึ้น ใช้ทั้งเจอร์ทาช่วยให้ตุ่มฝีหายเร็วขึ้น

โรคหวัดติดต่อ

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

การติดต่อ โดยการหายใจ หรือกินอาหารและน้ำที่มีเชื้อปะปนอยู่

อาการของโรค บวมที่บริเวณหน้าและเหนียง น้ำมูกน้ำตาไหล จาม ลูกไก่
มักสุมกัน ยืนหลับตา ขนพอง

การป้องกันและรักษาโรค โดยการฉีดวัคซีนหวัดเชื้อตาย

โรคคอหิวดิไก่

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส

การติดต่อ โดยตรงจาก เครื่องมือ เครื่องใช้ พาหนะขนส่งอาหาร และน้ำใน
ลำคลอง

อาการของโรค อาการชาอ่อน นอนหมอบท้องเสีย อุจจาระเหลวเป็นสีขาว หรือ
ขาวปนเขียว น้ำมูกน้ำตาไหล หนังตาหิและชอบขुकตัวอยู่ในที่มืด ไก่จะตายภายใน 1 - 3 วัน

การป้องกันและรักษาโรค ไม่มียาสำหรับรักษา การทำความสะอาดโรงเรือน
ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ และดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ

โรคพยาธิ

พยาธิภายนอก

ได้แก่ เหา หมัด ไร ที่ตามผิวหนังและขนของไก่
การรักษา ใช้ยากำจัดพยาธิภายนอกที่จำนวนหลายชนิดในท้องตลาด

พยาธิภายใน

ได้แก่ พยาธิตัวกลม เส้นฝอย และตัวแบน ที่ทำให้ไก่อ่อนเพลีย ชูบผอม ขน
หย่น เจริญเติบโตช้า ท้องเสีย

การป้องกันและกำจัดพยาธิ

- ทำความสะอาดคอก
- อย่าให้คอกชื้นแฉะ

- ใช้ยากำจัดพยาธิภายนอก หรือใช้หมากสด เอาเปลือกออกนำมาทุบ ผสม
อาหารให้ไก่กิน (หมากสด 1 ผลใช้กับไก่ น้ำหนัก 12 กิโลกรัม)

หมากสด

พยาธินัยน์ตา

พบเสมอไก่ที่เลี้ยงปล่อยให้หากินตามที่รก หรืออยู่ในเล้ามีแมลงสาบอาศัย จะพบว่า นัยน์ตาไก่มีพยาธิตัวเล็กๆ สีขาวอยู่ที่มุมตาด้านหัวตาของไก่

สาเหตุ แมลงเป็นพาหะ ที่พยาธิตัวอ่อนอยู่ภายในตัวแมลงสาบ ไก่กินแมลง ที่มีไข่ของพยาธิชนิดนี้เข้าไป

การติดต่อ ไก่กินแมลงสาบที่มีไข่หรือตัวอ่อนของพยาธิเข้าไป

อาการ กระพริบตาบ่อยๆ น้ำตาไหล ถูตากับหัวปีก

การป้องกันและรักษา ต้องรักษาความสะอาดอย่าเป็นที่อาศัยของแมลงสาบ การรักษาโดยใช้ไม้พันสำลีเช็ดก่อนหนองที่นัยน์ตาออก แล้วใช้น้ำเกลือ หรือน้ำมะเกลือ คั้นหยอดนัยน์ตา